Ч. 49. Неділя 2 (15) марта 1903 Рік XIII.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскоі“.

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостствах на провинциї:

на цілий рік	К	4·80
на пів року	„	2·40
на чверть року	„	1·20
місячно . . .	„	—·40

Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік	К	10·80
на пів року	„	5·40
на чверть року	„	2·70
місячно . . .	„	—·90

Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

(З Ради державної. — Заповіт дра Ріґера ческому народови).

На вчерашнім засіданю палати послів вніс п. Дашиньский інтерпеляцию в справі послідних арештовань і ревізий в Галичині, що стоять в звязи з революцийною пропаґандою в Росиї. По відчитаню тої інтерпеляциї промавляли в буджетовій дискусиї оба ґенеральні бесідники, а то: Хорват п. Бянкіні „против“ і ґр. Дідушицкий „за“ буджетом. По фактичних спростованях передано буджетове предложене буджетовій комісиї. Слідуюче засідане назначено на второк на 11 годину перед полуднем. На дневнім порядку стоїть перше читане угодових предложень з Угорщиною.

Помершии послідними днями провідник Чехів др. Фр. Ріґер полишив для ческого народа заповіт, котрий з уваги на висказані в нім хороші гадки подаемо тут в дословнім перекладі: „Мій народе! Вже в молодости дав мені Господь, що я не потребував передовсім журити ся моїм прожитком і міг зовсім стануги на услуги свого народу. Як при безнастанім ворушеню филь політичного житя инакше не може бути, лучали ся мені успіхи і неудачі, похвали і докори. Взагалї однак можу сказати, що мало було таких, котрі би сумнївали ся о честноті моїх намірів, противно, мушу сказати і вдячно признати, що я в народі найшов для себе стілько любови, як може мало хто за моїх часів.

Бажаю отже свому народови з глубини серця, щоби він анї не теряв духа анї не вбивав ся в гордість. Раджу єму, щоби обставав при своїм яснім і безсторонним праві, але не дав пірвати ся пристрастию до кривди супротив другого народу. Бажаю єму, щоби слухав лише ради досьвідних мужів, знаних з честноти і політичних діл, а не зважав на високопарні слова і пусті оклики, які може підлещують єго честилюбивости, які однак проголошують недозрілі люди сумнївної моральности, або самолюби, що гонять за користями, популярностию або політичним значінем. Раджу єму, щоби уповав у власні сили, очивидно відповідно їх оцінивши, щоби не перецінював своїх сил і не вдавав ся в нерозумні почини, які загрожують єго независимість і щоби все тямив, що лише честнотою духовою і материяльною працею, але і тут лише постепенно, але певно, може забезпечити собі лїпшу будуччину.

Бажаю дальше, щоби мій нарід ніколи не покидав ідеальних змагань і високо держав ідеальні християньскі вічні правила чести, права і людскости, а передовсїм ніколи не позбував ся свого права, не приневолював до насиля, хочби навіть полишене єго правного становища обіцювало хвилевій успіх, а також щоби і тямив, що загальне межинародне поважане народів поміж собою є найкріпшим забором народів. Особливо малим народностям небезпечно вихиляти ся поза се заборол і ставати на хитку основу насили або права сильнїйшого.

На останку єсть моїм бажанєм, щоби мій нарід з усею силою поборював гріх зависти, зависти, яка у нас часто проявляє ся. Та погана хиба, яка не лицює навіть лихому чоловікови і єго затроює, той гріх, що підкопує добро і поступ чоловіка, кожду заслугу опоганює, кожду безкористну роботу запідозріває, втягає кождого в багно, а навіть зростаючого велитня в зароді убиває і не допускає до того, щоби инші єго уважали взірцем. Той гріх є відвічним, у Славян найчастійшим жерелом розладу. Тим способом підкопувано всякий авторитет, то було жерело заневоленя або головна перепона до витвореня державної орґанізациї. Наколи сини нашого народу після тих засад розумно, згідно, ревно і независтно будуть дбати о всесторонне подвигненє, тоді напевно сподіваю ся, що осягнуть на стілько культурної і материяльної сили, що зможуть оперти ся всім подіям і всім політичним переворотам, хоч треба о тім памятати, що напрям і вагу таких подій наперед оцінити, а не то вже після вподоби управильнити такому малому народови як ческий, неможливо.

Не теряймо віри у висше справедливе кермоване долї народів. Моїм любим і добрим дітям, зятям і потомкам кладу на серце, все держати ся вірно ческого народу і всїми способами дбати про єго добро, сповняти всї обовязки зглядом Бога і людий і в тім дусї виховувати своє потомство. Тим способом найкрасше пошанують память нашого батька Паляцкого і єго дочки, моеї подруги бл. памяти, а також і мою, хоч вислїди моїх змагань не все відповідали моїм намірам“.

ОКУП.

(З францускогo — Павла і Віктора Марґеріт.)

Рано серед дощу і вітру з гір, по розмоклій рівнині, посував ся з трудом баталіон 128 полку піхоти, що ішов з Сен-Дені до Курнвф. На чолї, в значнім відступі, старий полковник колов острогами свого худого коня. Побіч него молоденький поручник здержував свого булана, що кидав ся від гуку армат.

Одним з тих двох людий був полковник де Клемон, покликаний до служби на початку війни, і заступаючий ґенерала бриґади; другим Роберт де Клемон, ад'ютант. Отець і син.

Отець був дуже старий, син — майже дитина. Перший був ветераном другого цісарства, другий кадетом молодої републики. Отець сорок літ носив войсковий мундур, котрий по пятьох лїтах емеритури ще добре приставав до єго видної, хоч вікової стати; придбав шість хрестів і медалів, одержав шість ран і перебув тринайцять битв. Син перед кількома місяцями скінчив войскову академію. Взятий до кінноти в дни виповідженя війни, одержав вовняні відзнаки в Шальон, срібні в Бомон, був заступником офіцира під ґен. Дікротом, попав в неволю під Седаном, і мимо грізної небезпечности, утік разом з своїм комендантом, бо волїв смерть як неволю. Отець, побачивши єго знов, стискав єго з дикою радостию. З четверо дітий, які дала єму небіжка вже нині жена, Генрик погиб в Мехіку, Петро був ранений під Вайсенбурґом, Павло був при армії в Мецу, Роберт, — єго любимець, був одинокий, котрим ще міг тїшити ся. То й сказав єму:

— Беру тебе. Підемо разом на ворога.

Ішли.

Ішли побіч себе оживлені одною думкою, жертвуючи своє житє придавленій, кровію окипілій вітчині, отець зі строгим рішенєм на лици, син з гордостию в очах і одушевленєм; оба бліді від благородного зворушеня.

Траґічна хвиля! Дві армії цісарства вже не істнують: одна розбита під Седаном, друга, умираюча з голоду в Мец, саме піддала ся, як впевнює часопись „Ле Комба“, в наслїдок зради Базена; Альзация, Льотаринґія стали пруськими провінциями; край опустошілий, міста зрабовані; Льон, Туль, Штрасбурґ утрачені, Шатоден спалене, Бельфор з усїх сторін окружений, Монльеді, Тіонвіль, Верден, Біче збомбардовані; Ґамбетта в Тур, в середвій і західній части краю орґанізация народної оборони; одинока армія над Льоарою, — але в якім виді? які вояки? які армати?

В кінци Париж, той цар сьвіта, Париж від шістьох тиждпів окружений, відділений від Франциї і від Европи; то великаньске місто стало укріпленим табором двох міліонів людий, в безнастанній горячці, заколоті, гаморі, що переходили з понурого пригнобленя до найбільш шаленої радости, добачували всюди шпігунів, уважали всьо за страчене по Шатільон, а всьо за відзискане по Вільжюіф; віча, бальони, народна ґвардия; Ледрі Роллен, що взивав до комуни; балакливий, але бездільний Трош; ніякого пляну війни; виправи, що все скінчили ся поворотом; вскорі голод, товпи женщин перед склепами і вижидане бомбардованя з години на годину, — страшний, пекольний час!

Але старий і молодий Клемон не втратили віри в честноту народу, в жизненність краю. Чи могли сумнївати ся, коли з землї предків поставало тілько пожертвованя і доброї волї? З чотирох сторін краю, з глубини міст і сїл напливали охотники. Дивний натовп, де старцї ішли рамя в рамя з дїтьми, всї суспільні верстви сполучені, найбільш імена Франциї побіч найменших, селяни і дїдичі, урядник і робітник; сполука всїх характерів, всїх пересьвідчень; атеїст вступаючий в слїди найзагорільшого фанатика; роялїсти, републиканцї, орлеаністи, як прості вояки і один полковник Бонапарте; Французи з найдальших кольоній, мішанина чужинців, списи Поляка Липовского і червові сорочки Ґарібальдців! З'умілаюча суміш геройства, живописности і сьмішности: женщина доводила в армії Ґарібальдіго; сьвященик в рясї і з відзнаками на капелюсї проводив віддїлови добровольців; деинде знов Бомбоннель, усьмиритель пантер, з своїми вільними стрільцями на чатах. Високий настрій всїх сердець, горячка всїх умів; рід шаленої бурі, що виставляла на страшну пробу сили злого і доброго, тисячі розпутаних пространстий людскої душі!

Зворушуючий вид. Отець разом з сином, старий полковник де Клемон з своїми сивими вусами, а побіч него той хлопець, підпоручник, єго живий образ. Нікого то не дивувало,

Новинки.

Львів дня 14 го марта 1903.

— **Іменованя.** Президия краевої дирекциї скарбу іменувала скарбового концепіста Людв. Олексого комісарем скарбу в IX. клясі ранги; а концептових практикантів Кар. Стонавского і Осв. Морецкого концепістами в X. клясі ранги; концепістів скарбу: Ад. Вайнґартена, Йос. Перожиньского. Стан. Фіялковича, Йос. Ґутковского, Богдана Булика, Фр. Ржонцу, Макс. Шузіца, Івана Маєвича і Едм. Келбіньского інспекторами податків в IX. кл. ранги; конц. практикантів: Ром. Гудзїка, Мар. Кшишковского, Ат. Канкофера, Стеф. Голлера, Ат. Калищака, Брон. Славиньского, Стан. Фіяса, Стан. Мойсейовича. Ад. Мішкого, Волод. Арцта, Вол. Бирку, Вол. Пйонтку, Тад. Райнфуса, Войт. Войгаса, Вол. Буґеру, Володимира Мрица і Людв. Гайсґа концепістами скарбу для служби податкової I. інстанциї в X. кл. ранги.

— **Є. Е. п. Маршалок краєвий** ґр. Андрей Потоцкий виїхав на короткий час до Варшави.

— **Є. Е. Впреосьв. Митрополит Шептицкий** на стілько вже подужав, що ходить о власних силах і займає ся справами церкви. З кінцем слїдуючого тиждня виїде Високопреосьвященний на Полудне.

— **Конкурси.** Ц. к. дирекция почт оголошує конкурс на посаду експедиента при почтовім урядї в Луцї малій з платою 3 кл. 4 степени, додатком 140 К на слугу і евентуальною винагородою 1300 К за удержуванє щоденної післанчої їзди до Грималова і з поворотом. Поданя належить внисити до 22 с. м. — Ц. к. рада шкільна розписує конкурс на посаду учителя школи вправ в мужескій семинариї учительскій в Залїщиках з кваліфікацією до видїлових шкіл з предметів язиково-історичної групи. Плата і право до пятилїтних додатків унормовані законом з 19 вересня 1898 ч. 174 В. з. д.

— **В рускім театрі** буде нинї виставлена опера Делінґера в 3-ох діях: „Дон Цезар". — В недїлю, дня 15 марта: „Нещасне кохане", драма зі сьпівами в 5 діях Манька. — Понедїлок, дня 16 марта (місто вівтірка), перший раз на галицких сценах: „Відьма", фантастична опера в 5 відслонах Л. Яновскої, музика М. Лисенка. —

— **Скрипка за 100.000 корон.** Бельгійскі ґазети доносять, що в Бруксели шукала полїция минувшої недїлї якоїсь Росиянки, котра в царскій палатї, в т. зв. Зимнім Двірци в Петербурзї украла скрипку роботи славного італїяньского фабриканта, Страдіваріюса, вартости 100.000 К і хоче тепер продати єї де в европейских столицях. Росийскі аґенти полїцийні слїдили за нею вже в Льондонї, Парижи і Берлинї, але надармо, аж дослідили, що она перебуває в Бруксели. Они поїхали зараз туди за нею, але спізнили ся, бо она вже знову десь щезла, мабуть поїхала до Відня. Загально здогадують ся, що скрипку украв хтось з окруженя царя, а тота Росиянка, що тепер єї продає, єсть коханкою злодія.

— **Фальшиві однокоронівки**, зроблені з олова, появили ся у Львові. Полїция слїдить за фабрикантом тої монети.

— **Бурскі бранцї**, що повернули недавно з анґлїйскої неволї з островів Бермуда, розповідають страшні річи про нелюдяність і жорстокість Англичан. Кореспондент М. Дітоа пише: На острові Ґінзов були сотки малих Бурів, найбільше сиріт в віцї від 8 до 14 лїт, що працювали як бранцї на фармах. Рано мали дві години анґлїйскої науки, відтак ішли на роботу як мулярі, копачі і т. д. Працювати мусїли на жаркій спекї. Коли який хлопець упав з утоми, его записувано. На другий день привязувано двайцять або і більше таких „злочинцїв", цїлком нагих, до бочки і всипувано їм по 25 буків. Раз вибито так цїлий видїл за те, що сьпівав бурский гимн. Страшні тортури становило обвязуванє нагих молодцїв дротом з колючками, котрі при найменшім ворушеню вбивали ся в тїло. Часом цїлий день держано бранцїв в таких дротах, з розтягненими руками та ногами. По заключеню мира мусїли дїти з прочими бранцями присягати Анґлїйцям на пiдданьство. Многі боронили ся і доперва під ударами нагайки простогнали: „Ik zweer"... (присягаю). Ті хлопцї, що вже дїтьми мусїли так тяжко терпіти за вітчину, колись станутъ местниками свого народа. Нї один з них, се ясне, не стане добрим анґлїйским патріотом і поклонником Чемберлєна.

— **Золото і срібло.** Золота видобуто в передпослїднім роцї 12,740.746 унций, з чого припадає на сам Трансваль 439.704 унций. Перше місце під зглядом продукциї золота занимають Сполучені Держави, де видобуто 3,805.500 унций, відтак слїдують: Австралїя 3,719.080, Канада 1,167.216, Росия 1.105.412, а по сих доперва ідуть Мехіко, Индиї, Хіна і другі краї. — Що-до срібла, то его продукция виносила 174,993.374 унций. І так видобули срібла в Мехіко 57,937.000 унций, в Спол. Державах 67,947.090, в Австралїї 13,049.243, Перу 5,699.848. а решту в Нїмеччинї, Канадї і Іспанїї.

— **Кілько людий гине** на американьских зелїзницях? Дирекция зелїзниць в Спол. Державах оголосила, що за послїдні 3 місяцї 1902 р. упало жертвою нещасливих случаїв на американьских зелїзницях поверх 12 тисячів осіб. З того числа втратило житє 855 осіб, а потовчених і покалїчених було 11.162

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і вихованє.

Ради господарскі.

— Коли пора сїяти? Треба великого досьвіду і зручности господарскої, щоби підобрати найдогіднїйшу пору до сїяня, бо найчастїйше буває так, що господар сіє або завчасно, або запізно. Длятого нїколи не треба держати ся якогось одного дня і звичаю, але вимірковувати, чи поле догідне під засів і чи погода відповідна до сїяня. Що до поля, то оно тогди найдогіднїйше, коли земля на нїм як найлїпше розкришила ся і приорана хопта зовсїм вигнила, коли земля вже достаточно осїла ся і не єсть анї за мокра, анї за суха. Що до погоди при сїяню, то тисячні досьвіди поучили, що ті ростини найлїпше удають ся, котрих насїнє, при впрочім зовсїм однакових инших відносинах, було засїяне при вогкій і теплій погодї; бо коли воздух теплий і вогкий, то зерно бере вже із воздуха вохкість в землю. Та й ріля при таких обставинах вже не так дуже холодна, як тогди, коли воздух сухий і холодний, отже насїнє буде вкрите вогкїйшою і теплїйшою землею а длятого й борше скільчить ся. Воздух звичайно найбільше вогкий при західнім і полудневім вітрі, длятого при такім вітрі найдогіднїйша пора до сїяня. Але також треба мати на увазї і рід землї. Глиниста земля вимагає найбільше заходу; треба старати ся обробити єї в осени на самім послїдку. Коли би в осени єї оброблено опізнено ся, то она би не могла достаточно підсохнути по дощах а насїнє в такій земли недостаточно би скільчило ся; коли-ж такий ґрунт перед зимою добре обробити, то засїви лїпше розкоренять ся і єсть вигляд на лїпше жниво. Крім часу і землї треба мати на увазї ще й само насїнє. Досьвід поучив вже нераз, що озиме збіже, коли вчасно засїяне, дає бо-

---

а найменше їх самих. В подібних хвилях гадки скоро біжать, наганяють ся до всього. То, що вчера було єї зачудовало, видавало ся нинї природним. Очи перестали бути чуткими на несподїванки, душа також. А однако кілько перебутих доріг, кілько подій, зворушень! Гадки обох, так ріжні, перенесли ся нагле в минувшість. Старий порівнував в огірченю славу минувшини з теперішним упокоренем. Тріюмфи кримскі і італїяньскі, сьвіжу зелень тріюмфальних воріт, оклики одушевленої товпи. Ах, та славна бувальщина другого цїсарства, осяяна сонцем першого! Якаж сумна доля спихала єї з черги в чорну пропасть страшного погрому? Машинально колов коня остругами в запалї боки і поступав наперед, переживаючи несупокій старого вояка і журбу команданта, а може також мимовільний жаль за покиненим супокоєм до машини

Молодий, щасливий, що живе, осяяний новиною тих днів повних вражінь, мав за собою лише спомини балїв і ловів, радістних хвиль вакаций з послїдних шкільних лїт. Солодке і усьміхнене лице женщини пересувало ся в его уяві — сині очи, шовкове волосе приятельки Кляри, з котрою заручить ся за пів року. Бачив ясну будучність по за хмарами теперішної хвилї. Виповняв єї своєю дїточою довірчивостию і своїм горячим бажанєм слави.

Стремя побіч стремени, а так далекі один від другого гадками: розділені пропастию лїт, перенятї лиш спільним одушевленем супротив ваги зависимої від ласки хвилї борби. Войска французкі били ся; їх бриґада, їх полк брали участь в битві; кликано їх на поміч, потребовано їх. Тому мучені нетерпячкою і несупокоєм перли свої конї. Дощ каплями осїдав на великих сивих вусах полковника, не глядїли на себе, не розмавляли; спішили ся з цїлої душі в напрямі того Бурже, де мали скріпити свій полки і піднести упадаючого духа — Бурже — котре від вчера без артилериї, без підмоги опирало ся пруским приступам, Бурже, де в тій хвили взаїмно мордовано ся.

Грали армати. Клуби диму заслоняли овид. Острий сопух спаленого диму мішав ся з питомою кінцеви осени стухлиною пожовклих піль і лїсів; червоні і чорні купи войск залягали опустошену околицю, тут і там перелїтала штафета, на право громадка моряків бігла ґімнастичним кроком, а над тим всїм тяжкі хмари і стада круків.

Від часу до часу обертав ся полковник до лїниво поступаючого за ним відділу. Зажурений бачив більшаюче межи компаніями віддалене.

— Роберте — сказав — старай ся позбирати їх і прискорити похід.

Задержав ся, ждучи на перші відділи, між тим як молодець кидав ся немов на розсипане стадо. Але мимо его енерґічних накликувань, не стісняли ся ряди, не спішили ся нїоден піхотинець.

Полковник кинув оком на глухі ряди і зітхнув. Полк, який ему повірено, неслухняний, знеохочений був его вічною журбою. Не можна було відгадати, чи буде бити ся хоробро, чи струсить; то зависїло від дня, від настрою. Як же побудити до житя, влити довіре в тих людий, котрі уважали всїх своїх ґенералів недотепами або зрадниками? Перед кількома днями ще народні ґардисти, товсті і добре одіті, а лїниві, глядїли на него злобно. Глумливі сьміхи роздавали ся за его плечима. Всюди недостача послуху. То було сумне.

Вкінци наближила ся до него перша компанія. Дефілювала. Блїді, понурі лица; богато з них відвертало від него очи.

— Дальше хлопцї, трохи житя! Там — огонь! На нас лиш ждуть, аби розмочити сухарі!

Дуже добре знали, що там — огонь! І справдї лїпше би було, аби на них не ждали: цїлком не мають охоти давати собі розбивати голови. Що-до сухарів, то брехня: немов би то від сорок вісьмох годин не стискали собі всї животів в Бурже! Ось що можна було вичитати на насуплених чолах, в очах, повних докорів.

В тій хвили чвалом над'їхав офіцир: Жакмен, ад'ютант. Здав рапорт.

Бурже забарикадоване, та боронячи мур за муром, дім за домом, держало ся ще під канонадою батериї з Понт-Іблон і Блянк Мезіль, опирало ся приступам ґренадирів і уланів прускої ґвардиї.

— 128-ий? — питав полковник.

— Сім компаній команданта Брассира стереже північної сторони села, між церквою і кладовищем і боронить барикади від дороги до Понт-Іблон; вісїм инших стоїть по части в резерві в гутї, а по части прикриває батерию за зелїзничним шляхом до Соассон. Але неприятель переважає.

— Чуєте, хлопцї? — крикнув полковник. — Наші товариші з 128-го в огни. Відваги дїти!

— Напирай на них, Жакмен! Іду наперед. За мною, Роберте!

гато соломи а мало зерна; противно же буває більше зерна а менше соломи, коли оно пізнійше засіяне. Инакше при ярім збіжу: вчасно засіяне з весни дає більше зерна а менше соломи. Також і клїмат треба мати на увазї. Дальше треба зважати і на пору дня. Досьвід доказав, що насїнє тим лїпше кільчить ся, чим більше підчас сіяня воздух наповнений парою. Длятого в декотрих сторонах єсть звичай, що сіють під вечер а аж на другий день рано заволочують, а то длятого, щоби через ніч роса насіла на зерно. Того очевидно не треба робити, коли можна сподївати ся студеної ночи і приморозку. Чи сіяти густо, чи рідко, зависить від того, яка земля, який клїмат і яка сила кільченя в зерні та яка пора сїйби. Чим тяжша земля і чим більше грудиста, тим густїйше треба сіяти, а чим лекша і пухкійша та чим чистїйша, тим більше можна щадити зерна. Чим пісниїша земля і чим острійший клїмат та чим старше насїнє, тим густїйше треба сїяти. Чим ранша сїйба, там рідше сіє ся, а чим пізнїйша, тим більше треба насїня.

— Як обходити ся зі сьвіжо спровадженими ростинами. Дуже часто буває, що хтось спроваджує собі щепи або инші ростини, посадить їх, а они не приймають ся; він відтак жалує ся, що его городник, чи хто там оциганив, а не розважить того, що то може і він сам зробив собі шкоду, бо не знав як обходити ся зі спровадженими ростинами. Длятого подаємо тут в сїм дїлї кілька рад. Насамперед коли хтось хоче спроваджувати собі які ростини, нехай їх вчасно замавляє, доки єсть ще достаточний запас і єсть в чім вибирати, бо пізнїйше пришлють єму то, що ще лишило ся. Коли прийде посилка, то треба уважати на погоду, яка єсть на дворі. Коли суха весняна погода, то треба посилку розпаковувати в холоднім місци, корінє треба оглянути і котре ушкоджене, пообтинати острим ножем аж до здорового дерева, а так само і галузє. Щоби ростини прийшли до себе, то закопує ся їх у вохку землю або вставляє ся груду з корінем в дошівку або в намул. Сьвіжо засаджені деревця і ростини треба засланяти від сонця. Рано і вечером треба ростини підливати. Коли деревця прийдуть при сильнім морозї або замерзлї, то не треба допускати до того, щоби нагло відійшли, розтаяли, бо в противнім случаю згинуть. Длятого треба їх уставити в холоднім місци і облати студеною водою; ще лїпше, коли їх уставить ся в холоднім місци, де би не могли змерзнути і завяне ся корінє. Коли опісля потеплїє і ростина розтаяла, можна корінцї попритинати і засадити. Коли деревця прийдуть в осени підчас слоти, то можна їх зараз садити, але добре єсть помастити їх на зиму розробленою глиною або вапном.

— Годівля дробу. (X.) Кури треба уміти не лиш годувати, але й тучити. Кури тучимо або для власного ужитку або на продаж. Тучене для власного ужитку не вимагає богато заходу. Треба лиш мати коєць, отвираний з переду, в котрім би помістило ся лиш тілько курий, кілько нам потреба, найбільше 8 до 12 штук. Дальше треба уважати на то, щоби коєць був завсїгди сухий, щоби стояв в місци, де нема продуву і щоби був заслонений так, щоби в нїм було досить темно. До койця треба всаджати лиш такі кури, котрі вже увикли до себе і зразу не давати нїчого їсти, аж добре виголоднїють ся, щоби опісля тим лїпше їли. До годованя робить ся заминку з ячмінної, вівсяної, гречаної або кукурудзяної муки замішаної зі сьвіжим молоком. Годувати треба три рази на день, але завсїгди о однїй порі і давати тілько, кілько кури можуть лиш з'їсти. Заминку треба за кождий раз робити сьвіжу а по погодованю дати сьвіжої води та опісля коєць накрити. Тучене тревае не більше як 15 до 20 днїв і тодї треба кури різати, бо пізнїйше будуть худнути. Инакше робить ся, коли кури тучить ся на продаж; але в сїм случаю можна лиш там тучити, де була би надія на скору продаж, отже лиш близько більших міст і лиш тодї, коли би можна мати надію на скору розпродаж різаного дробу, до чого у нас люди ще мало привикли. Тучене дробу на продаж могло би у нас хиба тодї оплачувати ся, як би годівельник міг забезпечити собі продаж у деяких купціє або властителїв готелїв і реставраций. За границею, іменно же у Франциї, в Німеччинї і Анґлії тучене дробу на продаж відбуває ся на великі розміри і там мають навіть окремі машини до напиханя курий. Робітник бере одну курку за другою, отвирає їй дзюб, прикладає до машини, а ногою потискає а машина пхає корм в курку; окремий прилад при машинї показує, чи курка вже досить напхана. Один робітник може в той спосіб за годину напхати 200 курий. В инших сторонах напихають дріб руками, але найчастїйше тучать таки природним способом, але так, що замість койців щеблевих роблять великі скринї з тонких дошок і переділюють так, щоби кожда курка сиділа окремо і мала лиш тілько місця, щоби могла рушити ся і приступити до отвору, перед котрим в коритци ставлять корм, а опісля воду.

Пігнав ґальопом, а за ним підпоручник, лютий, що не міг побороти лїнивости вояків.

Роберта дїймило слово „молокосос", яке воркнув капітан, до котрого обернув ся з питанем. На его хорошім лици видко було обурене, а гнїв робив его несправедливим.

— Які люди! — погадав собі. І жалував, що не може їх покарати арештом, або вибити шаблею. Не міг здобути ся, як его отець на спокій, гадав о строгих средствах: о военнім судї, послуху або смерти. Здавалось єму, що непослух вояка паде пятном на честь команданта; в молодечій уяві годив ся лише на ведене войска до побіди.

Що до вітця, той гадав лише о Бурже, о своїх битвах 128-го полку, о хоробрім командантї Брассирі. Уявляв собі довге село при дорозї до Ліль, на березї Молетти, з его густими будинками, площами, огородами, з его церквою, кладовищем, гутою, двірцем, з мурами, зі всїми каменями, з котрих кождий творив захист, оборону. Але треба єму було артилериї, підмоги.

В Бельмар, коли зажадав армат, відповіли: „То нї до чого! Відступить!" — „Без нїякого стратеґічного значіня, Бурже!" — осудив Троші. — „Непотрібна оборона!" — докинув Дікро. — І коли не покинено села, то лише зі страху перед загальним осудом.

Кулї свистали. Гранат зарив ся у вогку землю. Гнав амбулянсовий віз, як привиди бігають сюди і туди братя милосердія і забирають ранених; кипить борба, а з поза облаків диму показує ся вкінци Курниф з одним батальоном правильної піхоти, другий єсть на переді на ліво, а коло Дрансі маси піхоти в неладї засланяють карабіновим огнем чотири армати.

Там розпитував ся полковник, видавав прикази, хотів саме гнати до Бурже, коли перед ними став уступати ланцух передної сторожи, огонь армат слабшав, а вкінци замовк. Чути було здалека хрипкі крики „гурра!.." і туркіт ґальопуючих коліс: то армати промощували собі дорогу через утїкаючі войска.

Лиця офіцирів, що окружали полковника, виявляли смертельний несупокій. Двом компанїям 135-го полку приказав розвинути ся в ряд, аби загородити дорогу утїкаючим. Дарма! З Ноазі, Роменвіль, Обервілїєр посипав ся тепер град картачів і убивав в суміши Французів і Прусаків.

Старий Клемон глядів на свого сина зі смутком; той стоячи в стременах, старав ся розпізнати числа утїкаючих вояків. Нараз крикнув:

— Ох, сюди із 128-го!

Прискочив до них, благав, аби задержали ся; споглядаючи на него мутними очима, навіть не відповідали; якийсь офіцир сховав ся під віз, инші здвигали раменами; один з ад'ютантів сказав вкінци з розпукою полковникови:

— Неможливо було видержати, пруска ґвардия окружила село, пожар обхопив всьо між фабрикою і вівчарнею...

Не скінчив; вхопила его филя, пхнула, понесла. Полковник з сином мусїли уступити на поля. Зі сльозами в очах глядїли безсильні...

(Конець буде).

Переписка.

Офіцияліст над Днїстром: Вам не остає ся нїчого, як або робити іспит виділовий, або старати ся о то, щоби вас приймили в якімсь містї до маґістрату до віддїлу рахункового а опісля внести подане, котре би й маґістрат підпер. Впрочім спробуйте і внесїть подане яко приватний офіцияліст, скоро Ви скінчили школу рільничу. Коли Вам розходить ся взагалї лиш о саму рахунковість а не о службу державну, то можете виучити ся єї і приватно. Порозумійте ся з п. Z. E. Veltze, Хоружчина 18, учителем рахунковости у Львові, а він вам порадить, що зробити. — Приватні адреси годї нам подавати, та й не знаємо їх. — **Читатель:** Подане треба внести устно або письменно до своєї доповняючої команди (у вас, здаєсь, в Станиславові). Найлїпше підіть до якого адвоката Русина, а він вам напише просьбу за малу заплату або й за дармо до тої команди. Ви здаєсь хочете, щоби вас приймили до 32 полку (не каже ся: „штабу", бо „штаб" то найвисші команданти полку) 11-го корпуса. (Корпус, то великий відділ войска, до котрого належить піхота, кіннота, артилерия і т. д. Таких корпусів єсть в Галичинї три: 11-ий у Львові, 10-ий в Перемишли а 1-ий в Кракові. При 11-ім корпусї є полки: 31, 32 33. — **Д. в Сен.:** Невитягнені анї один. (Питаня просимо присилати на імя редактора Кирила Кахникевича).

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

— Спілка для господарства і торговлї в Перемишли видала цінник насїнь, штучних навозів, знарядів господарских і посторонків, а також товарів зелїзних, які продає в своїм склепі. Члени товариства і ті, що стоять в торговельних зносинах з тою спілкою, дістануть на жадане даром і оплатно брошурку: „О ґрунтах і їх навоженю".

— **Цїна збіжя** у Львові дня 13 марта: Цїна в коронах за 50 кільо у Львові. — Пшениця 7·90 до 8·—; жито 6·50 до 6·60; овес 6·40 до 6·50; ячмінь пашний 5·50 до 5.75; ячмінь броварний 5·90 до 6·50; ріпак 9·25 до 9·50; льнянка —·— до —·—; горох до вареня 7·50 до 10·50; вика 6·50 до 6·75; бобик 5·80 до 6·20; гречка —·— до —·—; кукурудза стара —·— до —·—; хміль за 56 кільо —·— до —·—; конюшина червона 68·— до 90·—; конюшина біла 80·— до 120·—; конюшина шведска 80·— до 95·—; тимотка 32·— до 38·—.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Будапешт 14 марта. Вчерашне засїданє угорского сойму виповнили знов обструкцийнї бесїди против войскового закона.

Букарешт 14 марта. Сесию парляменту котра мала вчера закінчити ся, продовжено до дня 23 марта.

Льондон 14 марта. Доносять до тутешних часописий, що Німеччина наміряє вислати нову виправу до Камеруна, над озеро Тсад. Ґубернатор Камеруна має обійимити провід тої виправи.

Неаполь 14 марта. Від кількох днїв Везув сильно вибухає і вибухи чим раз частїйше повтаряють ся та стають сильнїйші. Кратер заповнений лявою по самі береги і лява вибухає на кількасот метрів в гору. Гук вибухів чути милями довкола.

Софія 14 марта. Одна з тутешних часописий оголошує розмову з перебуваючим в Софії молодоческим послом Кльофачем. П. Кльофач заявив, що коли збере досить матерiялу про Македонію, порушить ту справу в віденьскім парляментї. П. Кльофач надіє ся одержати від турецкого правительства дозвіл на подорож по Македонії.

Білгород 14 марта. Численна шайка Альбанців займила місто Призрен.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий

З друкарнї В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).